Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (neljas koda)

8. juuli 2020 *

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika – Süüria vastu suunatud piiravad meetmed – Rahaliste vahendite külmutamine – Hindamisviga

Kohtuasjas T-186/19,

Khaled Zubedi, elukoht Damaskus (Süüria), esindajad: M. Lester, *QC*, ja *solicitor* M. O'Kane,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: V. Piessevaux ja A. Limonet,

kostja,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel esitatud nõue tühistada hagejat puudutavas osas nõukogu 21. jaanuari 2019. aasta rakendusotsus (ÜVJP) 2019/87, millega rakendatakse otsust 2013/255/ÜVJP, mis käsitleb Süüria vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT 2019, L 18 I, lk 13), ja nõukogu 21. jaanuari 2019. aasta rakendusmäärus (EL) 2019/85, millega rakendatakse määrust (EL) nr 36/2012, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Süürias (ELT 2019, L 18 I, lk 4),

ÜLDKOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president S. Gervasoni, kohtunikud L. Madise ja J. Martín y Pérez de Nanclares (ettekandja),

kohtusekretär: E. Coulon,

on teinud järgmise

otsuse [1]

Vaidluse taust

1 Hageja Khaled Zubedi on Süüria kodanikust ettevõtja, kes arendab äritegevust kinnisvaravaldkonnas.

[…]

* Kohtumenetluse keel: inglise.

1 Esitatud on üksnes käesoleva kohtuotsuse need punktid, mille avaldamist peab Üldkohus otstarbekaks.

8 Nõukogu võttis 12. oktoobril 2015 vastu otsuse (ÜVJP) 2015/1836, millega muudetakse otsust 2013/255 (ELT 2015, L 266, lk 75). Samal päeval võttis ta vastu määruse (EL) 2015/1828, millega muudetakse määrust nr 36/2012 (ELT 2015, L 266, lk 1).

9 Otsuse 2015/1836 põhjenduses 6 on märgitud, et „[n]õukogu on teinud kindlaks, et kuna majandus on Süüria režiimi põhjaliku kontrolli all, säilitab osa Süürias tegutsevatest juhtivatest ettevõtjatest oma staatuse üksnes seetõttu, et nad on režiimiga tihedalt seotud ning neil on selles mõjuvõimu ja režiimi poolne toetus“, et „[n]õukogu leiab, et tuleks kehtestada piiravad meetmed, et kehtestada riiki lubamise piirangud ning külmutada kõik rahalised vahendid ja majandusressursid, mis kuuluvad nõukogu poolt kindlaks tehtud ja nendele I lisas loetletud Süürias tegutsevatele juhtivatele ettevõtjatele või on nende omandis, valduses või kontrolli all, eesmärgiga takistada neil režiimi materiaalselt või rahaliselt toetamast, ning avaldada nende mõjuvõimu kaudu režiimile survet oma repressioonipoliitika muutmiseks“.

10 Otsuse 2013/255 artiklite 27 ja 28 sõnastust muudeti otsusega 2015/1836. Need artiklid näevad nüüd ette liikmesriikide territooriumile sisenemise ja selle läbimise piirangud ning „Süürias tegutsevate juhtivate ettevõtjate“ rahaliste vahendite külmutamise, välja arvatud juhul, „kui on piisavalt teavet selle kohta, et nad ei ole või enam ei ole režiimiga seotud või ei mõjuta seda või ei kujuta tegelikku kõrvalehoidumise riski“.

[…]

Õiguslik käsitlus

[…]

36 Olgu märgitud, et otsuse 2013/255 artikli 27 lõikes 1 ja artikli 28 lõikes 1 sätestatud loetellu kandmise üldkriteeriumid, mida on rahaliste vahendite külmutamise osas korratud määruse nr 36/2012 artikli 15 lõike 1 punktis a, näevad ette, et Süüria režiimist kasu saavate või seda toetavate isikute ja üksuste suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid. Samuti on otsuse artikli 27 lõike 2 punktis a ja lõikes 3 ning artikli 28 lõike 2 punktis a ja lõikes 3, mida on rahaliste vahendite külmutamise osas korratud määruse artikli 15 lõike 1a punktis a ja lõikes 1b, sätestatud, et „Süürias tegutsevate juhtivate ettevõtjate“ kategooria suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, välja arvatud juhul, kui on piisavalt teavet selle kohta, et nad ei ole või ei ole enam režiimiga seotud või ei mõjuta seda või ei kujuta tegelikku kõrvalehoidmise riski.

37 Lisaks, nagu on märgitud eespool punktis 12, on hageja nime vaidlusalustesse loeteludesse kandmise põhjendused sõnastatud järgmiselt:

„Süürias tegutsev juhtiv ärimees, kes on teinud märkimisväärseid investeeringud ehitustööstusse ning kellel on sealhulgas 50 % osalus ettevõttes Zub[e]di and [Kalai] LLC, mis tegeleb luksusturismilinnaku Grand Towni ehitamisega ning millega režiim on sõlminud 45-ks aastaks kokkuleppe, saades vastutasuks 19-21 % ettevõtte tuludest. Oma tegevusala tõttu on ta seotud Nader [Kalaiga]. Oma äritegevuse tõttu, eelkõige oma osalemise tõttu Grand Towni väljaarendamises saab Khaled al-Zub[e]di kasu Süüria režiimist ja/või toetab seda.“

38 Sellest tuleb järeldada, et hageja nimi kanti vaidlusalustesse loeteludesse esiteks tema staatuse tõttu – Süürias tegutsev juhtiv ärimees – ja teiseks Süüria režiimiga seotuse tõttu.

39 Teisisõnu põhineb hageja nime loetellu kandmine esiteks otsuse 2013/255 artikli 27 lõike 2 punktis a ja artiklis 28 ning määruse nr 36/2012 artikli 15 lõike 1a punktis a määratletud kriteeriumil (Süürias tegutseva juhtiva ärimehe kriteerium) ja teiseks otsuse artikli 27 lõikes 1 ja artiklis 28 ning määruse artikli 15 lõike 1 punktis a määratletud kriteeriumil (režiimiga seotuse kriteerium).

40 Neid kaalutlusi arvestades tuleb analüüsida hageja esitatud ainsat väidet ja kõigepealt esimest väiteosa, mille eesmärk on sisuliselt seada kahtluse alla esimene loetellu kandmise põhjendus, nimelt põhjendus, mille kohaselt hageja on Süürias tegutsev juhtiv ärimees.

41 Seoses sellega olgu märgitud, et hageja möönab, et ta on ärimees, kuid ei nõustu sellega, et ta oleks „juhtiv“ ärimees ja kuuluks seetõttu „Süürias tegutsevate juhtivate ettevõtjate piiratud ringi“.

[…]

66 Lõpuks väidab hageja sisuliselt, et nõukogu oli kohustatud tõendama tema ja Süüria režiimi vahelise seose olemasolu.

67 Selle kohta tuleb märkida, et kohtupraktika, millele hageja tugineb, on tehtud teistsuguses õiguslikus raamistikus kui vaidlustatud aktide vastuvõtmise aegne raamistik. Eeskätt 21. aprilli 2015. aasta kohtuotsus Anbouba *vs.* nõukogu (C-605/13 P, EU:C:2015:248, punkt 52) – milles nõukogu kohustati esitama liidu kohtule selliste täpsete ja üksteist toetavate tõendite kogumit, mis võimaldavad tõendada piisava seose olemasolu selle isiku, keda rahaliste vahendite külmutamise meede puudutab, ja taunitava režiimi vahel – kuulus spetsiifilisse õiguslikku raamistikku, nimelt raamistikku, mis tulenes otsusest 2013/255 enne selle muutmist 2015. aastal otsusega 2015/1836 ning kus ainsad kriteeriumid isiku vaidlusalustesse loeteludesse kandmiseks olid just tihedad sidemed Süüria režiimiga, selle režiimi toetamine ja/või režiimist kasu saamine.

68 Käesolevas asjas toimus hageja nime kandmine vaidlusalustesse loeteludesse aga otsusega 2015/1836 muudetud otsuse 2013/255 õiguslikus raamistikus. Otsusega 2015/1836 nähti objektiivse, autonoomse ja piisava loetellu kandmise kriteeriumina muu hulgas ette kriteerium „Süürias tegutsevad juhtivad ettevõtjad“, mistõttu nõukogu ei ole enam kohustatud tõendama seose olemasolu selle isikute kategooria ja Süüria režiimi vahel ega ka selle isikute kategooria ja režiimi toetamise või režiimist kasu saamise vahel, kuna isiku suhtes piiravate meetmete kohaldamiseks piisab, kui tegemist on Süürias tegutseva juhtiva ettevõtjaga (vt selle kohta 11. septembri 2019. aasta kohtuotsus HX *vs.* nõukogu, C-540/18 P, ei avaldata, EU:C:2019:707, punkt 38; 4. aprilli 2019. aasta kohtuotsus Sharif *vs.* nõukogu, T-5/17, EU:T:2019:216, punktid 55 ja 56 (ei avaldata), ja 11. septembri 2019. aasta kohtumäärus Haswani *vs.* nõukogu, T-231/15 RENV, ei avaldata, EU:T:2019:589, punkt 56).

69 Üldkohus leidis seoses sellega, et „Süürias tegutsevate juhtivate ettevõtjate“ kriteeriumist võib tuletada ümberlükatava eelduse Süüria režiimiga seotuse kohta (vt selle kohta 4. aprilli 2019. aasta kohtuotsus Sharif *vs.* nõukogu, T-5/17, EU:T:2019:216, punkt 106, ja 11. septembri 2019. aasta kohtumäärus Haswani *vs.* nõukogu, T-231/15 RENV, ei avaldata, EU:T:2019:589, punkt 60). See eeldus on kohaldatav, kui nõukogu suudab tõendada, et isik ei ole mitte ainult Süürias tegutsev ettevõtja, vaid teda võib pidada ka juhtivaks ettevõtjaks. Nimelt nähtub otsuse 2015/1836 põhjenduse 6 sõnastusest, mida on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 9, et nõukogu soovib Süüria režiimile tema repressioonipoliitika muutmiseks survet avaldada võimaliku mõjuvõimu kaudu, mis on sellel isikute kategoorial Süüria režiimis. Seega kui nõukogu on suutnud tõendada ettevõtja võimalikku mõjuvõimu Süüria režiimis, siis eeldatakse nimetatud isiku seotust Süüria režiimiga.

70 Lisaks tuleb märkida, et kui Üldkohus järgib piiravate meetmete valdkonnas tõendamiskoormist ja tõendite kogumist puudutavaid norme, siis peab ta järgima põhimõtet – mis on sõnastatud kohtupraktikas, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 31 ja mida Euroopa Kohus tuletas meelde 11. septembri 2019. aasta kohtuotsuses HX *vs.* nõukogu (C-540/18 P, ei avaldata, EU:C:2019:707, punktid 48–50) –, mille kohaselt loetellu kandmise põhjenduste põhjendatuse vaidlustamise korral lasub tõendamiskoormis sisuliselt institutsioonil. Euroopa Kohus otsustas seega, et kohustus tõendada sellise piisava teabe olemasolu otsuse 2013/255 artikli 27 lõike 3 ja artikli 28 lõike 3 tähenduses, millest nähtuks, et hageja ei ole või ei ole enam Süüria režiimiga seotud, ei mõjuta seda ega kujuta Süüria režiimi suhtes võetud piiravatest meetmetest kõrvalehoidmise tegelikku riski, ei

lasu hagejal (vt selle kohta 14. juuni 2018. aasta kohtuotsus Makhlouf *vs.* nõukogu, C-458/17 P, ei avaldata, EU:C:2018:441, punkt 86, ja 11. septembri 2019. aasta kohtuotsus HX *vs.* nõukogu, C-540/18 P, ei avaldata, EU:C:2019:707, punktid 50 ja 51).

71 Järelikult ei saa hagejale panna liiga kõrget tõendamiskoormist, et lükata ümber Süüria režiimiga seotuse eeldus. Seega tuleb asuda seisukohale, et hagejal on õnnestunud see eeldus ümber lükata, kui ta esitab argumendid või tõendid, mis võivad tõsiselt kahtluse alla seada nõukogu esitatud tõendite usaldusväärsuse või neile antud hinnangu, arvestades eelkõige otsuse 2013/255 artikli 27 lõikes 3 ja artikli 28 lõikes 3 sätestatud tingimusi, või kui ta esitab liidu kohtule tõendite kogumi selle kohta, et ta ei ole või ei ole enam selle režiimiga seotud, et ta ei mõjuta seda režiimi ega kujuta piiravatest meetmetest kõrvalehoidmise tegelikku riski vastavalt selle otsuse artikli 27 lõikele 3 ja artikli 28 lõikele 3.

72 Käesolevas asjas ei ole hagejal siiski õnnestunud ümber lükata eeldust, et ta on Süüria režiimiga seotud. Nimelt tuleb esiteks märkida, et esimese väiteosa raames ei ole hageja esitanud ühtegi argumenti ega tõendit, mis võimaldaks kahelda nõukogu esitatud tõendite usaldusväärsuses või neile antud hinnangus, ega viidanud ühelegi konkreetsele asjaolule, mis võimaldaks Üldkohtul asuda seisukohale, et hageja ja Süüria režiimi vahel ei ole või ei ole enam seost, et tal ei ole mingit mõju sellele režiimile ning et tal ei ole mingi seost piiravatest meetmetest kõrvalehoidmise tegeliku riskiga. Teiseks, isegi kui võtta arvesse argumente, mille hageja esitas kolmanda väiteosa raames ja millega seatakse kahtluse alla loetellu kandmise teine põhjendus, mis puudutab seotust Süüria režiimiga otsuse 2013/255 artikli 27 lõike 1 ja artikli 28 lõike 1 tähenduses, ei saa asuda seisukohale, et hageja on esitanud tõendeid nimetatud eelduse ümberlükkamiseks.

73 Tuleb nimelt tõdeda, et hageja eitab oma seotust Süüria režiimiga ja režiimi mõjutamist, kuid kinnitab osalemist projektis „Grand Town“, millega on seotud Süüria turismiministeerium.

74 Kõike eeltoodut arvesse võttes tuleb tõdeda, et hageja nime vaidlusalustesse loeteludesse kandmise põhjendus, mis tugineb Süürias tegutseva juhtiva ärimehe staatusele, on piisavalt põhjendatud, mistõttu on seda kriteeriumi arvestades nimetatud loetellu kandmine põhjendatud. Esimene väiteosa tuleb seega tagasi lükata.

[…]

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (neljas koda)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Jätta Khaled Zubedi kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Liidu Nõukogu kohtukulud.

Gervasoni Madise Martín y Pérez de Nanclares

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 8. juulil 2020 Luxembourgis.

Allkirjad